

Comhdháil Náisiúnta na Gaeilge

*Aighneacht
maidir le dréachtú scéime faoi réir
Alt 11 d'Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003
chuig
Oifig an Stiúrthóra
um
Fhorfheidhmiú Corparáideach*

Bealtaine 2006

Is í Comhdháil Náisiúnta na Gaeilge an lár-chomhairle ar na heagraíochtaí deonacha Gaeilge. Bunaíodh í sa bhliain 1943 agus faoi láthair tá 23 balleagraíocht inti.

Is í feidhm don Chomhdháil na heagraíochtaí Gaeilge agus cairde eile na teanga a chomhdhlúthú d'fhonn comhpháirtíocht thorthúil a chinntiú trí chumarsáid a chothú agus aontú ar phríomhspríocanna oibre na Comhdhála.

Baineann an Chomhdháil leis an earnáil dheonach. Ní eagraíocht stáit í nó ní eagraíochtaí stáit iad a cuid baill. Tá an Chomhdháil mar chuid d'earnáil na saoránach, i.e. cuid riachtanach den daonlathas rannpháirteach.

Léirítear fealsúnacht, ról agus aidhmeanna Chomhdháil Náisiúnta na Gaeilge go soiléir ina ráiteas misin 'bá agus tacaíocht don Ghaeilge mar bheotheanga agus cumas inti í a neartú agus a bhuanú le go mbeidh sí á húsáid go saoráideach agus go forleathan i ngach gné de shaol mhuintir na hÉireann'. Tá eolas breise le fáil ag www.gaelport.com.

Tá spéis ar leith ag eagraíochtaí na Comhdhála i stádas na Gaeilge agus go háirithe sa chás go bhfuil feidhm á tabhairt don stádas sin i reachtaíocht na tíre. Fáiltíonn Comhdháil Náisiúnta na Gaeilge roimh an deis seo tuairimí a chur faoi bhur mbráid faoin ndrúachtscéim atá beartaithe ag Comhairle Chontae Luimnigh agus is i bhfoirm scéime atá ár moltaí déanta.

Aontaíonn an Chomhdháil leis na treoirlínte a d'eisigh an tAire le déanaí. Tá sé den riachtanas go bhfeidhmeoidh an Chomhairle dá réir.

Is Comhlacht Poiblí í Oifig an Stiúrthóra um Fhorfheidhmiú Corparáideach a bhunaíodh i 2001 chun a chinntiú go bhfuil dlí cuideachtaí curtha i bhfeidhm go héifeachtach in Éirinn. Faoin Acht um Fhorfheidhmiú Dlí Cuideachtaí a bhunaíodh í. Tá an Stiúrthóir freagrach as:

- géilliúlacht don dlí cuideachtaí a chinntiú
- sáraithe dlí amhrasacha a himscrúdú agus a chur i gceart

Tá iomlánú ar shainfhreagrachtaí uile na hOifige ar a suíomh gréasáin, www.odce.ie. Moltar an suíomh agus an méid eolais atá tugtha ach iarrtar, áfach, go ndéanfaí forbairt ar an suíomh go dtí go mbeidh leagan Gaeilge, chomh feiceálach leis an leagan Béarla, curtha ar fáil don phobal.

De bharr nádúr na hoibre atá ann, ba cheart go dtuigeann an Oifig seo an tábhachtach a bhaineann le chur i bhfeidhm éifeachtach reachtaíocht na tíre seo, Acht na dTeangacha Oifigiúla, 2003 ach go háirithe.

Molann Comhdháil Náisiúnta na Gaeilge go n-úsáidfí Acht na dTeangacha Oifigiúla, 2003, chun ethos na hOifige i leith na Gaeilge a neartú. Le go mbeidh an tionchar ceart ag an scéim ní mór go léireodh sí go bhfuil i gceist seirbhís den scoth a thairiscint do phobal na Gaeilge bunaithe ar Sheirbhís Ardchaighdeán do Chustaiméirí.

Aithneoidh Oifig an Stiúrthóra um Fhorfheidhmiú Corparáideach a dualgas agus a ról faoi Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003 agus deimhneoidh sí go bhfeidhmeoidh sí go dílis de réir an Achta agus de réir an spioraid atá taobh thiar den Acht.

Aithneoidh Oifig an Stiúrthóra um Fhorfheidhmiú Corparáideach agus a ról faoi Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003 agus deimhneoidh sí go bhfeidhmeoidh sí go dílis de réir an Achta agus de réir spioraid atá taobh thiar de.

Nóta: Is ionann 'Comhlacht Poiblí' i gcás an aighneachta seo agus Oifig an Stiúrthóra um Fhorfheidhmiú Corparáideach agus baineann gach tagairt do "an Comhlacht Poiblí" ins an aighneacht leis an Oifig.

Réamhrá don Scéim

- 1.1 Déanfaidh an Comhlacht Poiblí cur síos ar a chustaiméirí, a seirbhísí agus a gníomhaíochtaí ar nós mar atá leagtha amach faoin *Acht um Shaoráil Faisnéise, 1997 & 2003*.
- 1.2 Ina theanga sin saineoidh an Comhlacht Poiblí na seirbhísí sin ata ar fáil cheana féin i nGaeilge
- 1.3 Cinnteoidh an Comhlacht Poiblí go mbeidh na seirbhísí bunaithe ar phrionsabail *Seirbhís Ardchaighdeán do Chustaiméirí* agus déileálfaidh an fhoireann leis an bpobal i nGaeilge agus i mBéarla soiléir intuigthe.
- 1.4 Leagfaidh an Comhlacht Poiblí spriocanna cinnte síos agus amscála chun iad a bhaint amach.
- 1.5 Léireoidh an Comhlacht Poiblí córas measúnaithe a dhéanfaidh seachadadh na seirbhíse a mheas agus a chinnteoidh go n-aithneofar céimeanna feabhais.
- 1.6 Lorgóidh an Comhlacht Poiblí aischothú leanúnach ón bpobal ar fheidhmiú na scéime agus beidh cur síos ar an gcóras sin scríofa sa scéim.

An Scéim

- a. Is í tuairim láidir Chomhdháil Náisiúnta na Gaeilge gur cóir go mbeadh sé mar bhun aidhm ag an gComhlacht Poiblí go mothóidh an custaiméir i gcónaí go bhfuil fáilte roimhe/roimpi agus go mbeidh teacht aige/aici ar sheirbhís trí Ghaeilge gan aon mhór dua.

- b. Tá se tábhachtach go mbeidh Ard-Rúnaí nó Cathaoirleach an Chomhlachta Poiblí freagrach as seachadadh na seirbhíse seo. Ceapfaidh an Comhlacht Poiblí Oifigeach Sinsearach i ngach rannóg gníomhaíochtaí chun féachaint chuige go bhfeidhmeofar an scéim ach í a bheith aontaithe leis an Aire.

2.1 Beartóidh an Comhlacht Poiblí caitheamh leis an nGaeilge agus an mBéarla ar bhonn comhionannais agus iad ag plé leis an bpobal. Ciallaíonn an gealltanas seo go gcuirfear saor-rogha teanga ar fáil don phobal agus iad ag plé leis an gComhlacht Poiblí, mar shampla, i gcás suíomh gréasáin, úsáidí suíomh dátheangach scáthánach. Ní bheidh aon saoránach faoi mhí-bhuntaíste ar bith ag éirí as a rogha teanga oifigiúil a roghnú.

De bharr cúlra éagsúil gairmiúil na foirne, tuigtear go bhfuil roinnt ball foirne ins na hoifigí gan Ghaeilge. Dá bhrí sin, socrófar:

2.1.1 Go freagróidh fáilteoirí, teileafónaithe nó baill foirne an guthán go dátheangach. Cuirfear clár traenála bunúsach ar fáil don fhoireann maidir le húsáid na Gaeilge ar an nguthán. Beidh aon teachtaireacht ar ghuthán réamh-thaifeadta go dátheangach.

2.1.2 Go mbeidh liosta reatha ag gach fáilteoir nó teileafónaí de dhaoine ainmnithe i ngach rannóg nó fo-roinn de chuid an Chomhlachta Poiblí atá in ann ábhar na Rannóige nó na fo-roinne a phlé i nGaeilge.

2.2 Aithneoidh an Comhlacht Poiblí go bhfuil Gaeilge riachtanach le seirbhís chuimsitheach a chur ar fáil don phobal. Aithneoidh se freisin, nuair a lorgaíonn an saoránach lasmuigh den Ghaeltacht seirbhís, go bhfuil sé de cheart aige/aici an teanga ina ndéantar an tseirbhís sin a sheachadadh a bheith mar an gcéanna leis an teanga inar lorgaíodh an tseirbhís ar an gcéad dul síos. Chuige seo, beartóidh an Comhlacht Poiblí nach mbeidh aon seirbhís dá cuid ar fáil trí

mheán an Bhéarla amháin laistigh de cúig bliana ó theacht i bhfeidhm na dréacht-scéime.

2.3 Chun an sprioc seo a bhaint amach, beidh polasaí cinnte ag an gComhlacht Poiblí maidir le hearcú, ionduchtú agus oiliúint foirne agus mar chuid de sin tógfar na céimeanna seo a leanas:

2.3.1 Beidh an Ghaeilge mar riachtanas sainithe i gcúrsaí earcaíochta an Chomhlachta Poiblí i bpáirtíocht le Coimisinéirí na Stát Seirbhíse as seo amach.

2.3.2 Tá ceart ag fostaithe de chuid na Comhlachta Poiblí an Ghaeilge a úsáid go himheánach. Chuige seo, beidh athbhreithniú rialta ar chóras riaracháin an chomhlachta chun a chinntiú go mbeidh deis ag baill foirne ar mhaith leo nó ata toilteanach obair an dhéanamh trí mheán na Gaeilge sin a dhéanamh mar ghrúpa/aonad.

2.3.3 Cuirfear scéim inmheánach ar leith ar bun freisin ionas go mbeidh deis ag gach uile ball foirne Gaeilge a fhoghlaim.

Comhfhreagras

3.1 Sa mbreis ar an gcleachtas san Aontas Eorpach agus an méid atá leagtha síos in Alt 9 (2) d'Acht na dTeangacha Oifigiúla, cinnteoidh an Comhlacht Poiblí go bhfaighfidh an custaiméir freagra nó admháil ar chomhfhreagras taobh istigh d'amscála réasúnach agus cinnte ar chomhchaighdeán seirbhíse le comhfhreagras i mBéarla.

3.2 Faoi mar atá in Alt 9 (3) den Acht beidh comhfhreagras a thionscnaíonn an Comhlacht Poiblí i nGaeilge nó beidh ráiteas soiléir i nGaeilge ag cur in iúl don léitheoir go bhfuil fáilte roimh chomhfhreagras i nGaeilge. Beidh

comhfhreagras ón gComhlacht Poiblí maidir leis an nGaeilge nó cúrsaí Gaeltachta i nGaeilge sa chéad dul síos.

3.3 Sa chás go bhfuil a fhios ag an gComhlacht Poiblí gur fearr le custaiméir feidhmiú trí Ghaeilge beidh gach comhfhreagras leis an duine sin i nGaeilge.

Stáiseanóireacht

4.1 I gcás stáiseanóireachta de, beidh sé mar pholasaí ag an gComhlacht Poiblí, go mbeidh sí i nGaeilge nó dátheangach. Sa chás seo, beidh sé mar pholasaí go mbeidh aon téacs i nGaeilge nó i mBéarla ar chomhfhéid. Beidh an leagan Gaeilge os cionn an leagan Béarla agus áit a mbeidh an dá théacs le chéile beidh an leagan Gaeilge ar taobh na láimhe clé. Beidh an dá théacs comhionann ó thaobh cruth, méid, caighdeán, soléiteacht agus suntasacht de. Más gá aon idirdhealú eile a dhéanamh beidh forlámhas ag an Gaeilge.

4.2 Is i nGaeilge agus i mBéarla a bheidh fógráin, fógraí béil (beo nó réamhthairfeadta), agus comharthaí de chuid an Chomhachta Poiblí taobh amuigh den Ghaeltacht. Is i nGaeilge amháin a bheidh fógráin 7rl sa nGaeltacht.

4.3 Beidh póstaer eolais ar fáil i nGaeilge agus i mBéarla go comhuaineach.

Cumarsáid Leictreonach

5.1 Baineann an treoir thuas maidir le comhfhreagras leictreonach nó ríomhphoist chomh maith. Beidh an séanadh a cuirtear ar gach ríomhphoist dátheangach nó i nGaeilge amháin.

5.2 Beidh an suíomh gréasáin a chuireann eolas ar fáil don phobal go hiomlán dátheangach scáthánach agus beidh malartú teanga soiléir ar na leathanaigh.

Ábhar Scríofa

6.1 Tá dualgas reachtúil ar an gComhlacht Poiblí roinnt ábhar scríofa a fhoilsiú go comhuaineach i ngach ceann de na teangacha oifigiúla : cuntais, tuairiscí, 7rl.

6.2 Beidh sé mar chleachtas ag an gComhlacht Poiblí gach uile doiciméad poiblí a fhoilsiú go dátheangach, iad siúd nach luaitear san Acht san áireamh ach díreofar go speisialta ar na cinn is mó tábhacht don phobal.

6.3 Beidh foirmeacha coitianta seachtrach (.i.e. foirmeacha go mbíonn ar an bpobal a úsáid seachas foirmeacha inmheánach an Chomhacht Poiblí), i nGaeilge intuigthe sa nGaeltacht sa chás gur gnó Gaeltachta amháin atá i gceist. Is go dátheangach a bheidh na foirmeacha coitianta seachtracha eile. Molann an Chomhdháil don úsáid a bhaint as an suíomh idirlíon chun foirmeacha a chur ar fáil.

Nóta: Is gá a bheith ciallmhar faoi méid na bhfoilseacháin seo. Níl ciall tuarascáil 100 leathanach a fhoilsiú. Ní léifear iad is cuma cén teanga ina mbíonn siad.

Cruinnithe Poiblí

7.1 Toisc go bhfuil Contae Luimnigh Iasmuigh den Ghaeltacht beidh cead ag an bpobal ceachtar den dá theanga oifigiúil a úsáid agus beidh seirbhísí ateangaireachta ar fáil. Tógfaidh an Comhlacht Poiblí cumas labhartha Gaeilge san áireamh agus socruithe a dhéanamh acu maidir le Cathaoirligh chruinnithe poiblí nó Cathaoirligh agus foirne binse á roghnú acu.

7.2 Foilseofar aon tuairisc ag éirí as cruinnithe, fiosrúcháin faoi choimirce an Chomhlacht Poiblí i nGaeilge nó go dátheangach. Beidh an dá theanga in aon téacs dátheangach ar chomhmhéid. Beidh an leagan Gaeilge os cionn an leagan Béarla, agus, áit a mbeidh an dá théacs le chéile beidh an leagan Gaeilge ar fáil ar thaobh na láimhe clé. Beidh an dá théacs comhionann ó thaobh cruth,

méid, caighdeán, soléiteacht agus suntasacht de. Más gá aon idirdhealú eile a dhéanamh beidh forlámhas ag an leagan Gaeilge.

Caighdeán Seirbhíse

8.1 Beidh foirm agus stíl aon ábhar poiblí a fhoilsíonn an Comhlacht Poiblí i nGaeilge nó i mBéarla intuigthe, soléite agus éasca le freagairt.

An Ghaeltacht

9.1 Tá sainriachtanais ag pobal na Gaeltachta de bharr go bhfuil siad ag feidhmiú trí theanga neamhfhorleathan, cé gur í an príomhtheanga náisiúnta í, atá faoi shíor bhrú ag an dara teanga oifigiúil, ceann de na teangacha is cumhachtaí sa domhan. Beartóidh an Comhlacht Poiblí gach seirbhís a bhaineann leis an nGaeltacht a sholáthar sa gnáth-chúrsa trí mheán na Gaeilge amháin. Is é sin a rá gur cóir don Chomhlacht Poiblí an Ghaeilge a úsáid, mar ghnás iompar teanga, leis an bpobal sa Ghaeltacht agus san áit ina bhfuil sí ag plé cúrsaí Gaeilge go bhfuil an Comhlacht Poiblí sainfhreagrach as.

Tríú Páirtithe

10.1 Beidh téarmaí na scéime seo mar choinníoll dóibh siúd atá ag obair thar ceann an Chomhlacht Poiblí faoi chonradh nó mar fho-chuideachtaí.

10.2 Comhlíonfaidh aon chomhaontú nó socrú idir an Comhlacht Poiblí agus tríú páirtí téarmaí na scéime seo - aon seirbhís a dháiltear amach ar chonradh san áireamh. Beidh ar chonraitheoir monatóireacht a dhéanamh ar aon soláthar seirbhíse don Chomhlacht de réir na scéime. As seo amach beidh a leithéid de riachtanas soiléir ó cháipéisí dlíthairiscinte.

Pleanáil

11.1 Tabharfaidh an Comhlacht Poiblí aird faoi leith ar chúrsaí pleanála sa Ghaeltacht mar atá leagtha síos san Acht Pleanála 2000. Comhlíonfaidh sí a dualgais maidir leis an ngá go mbeadh ráiteas tionchar teanga ullmhaithe nuair

atá forbairtí ar leith á mbeartú do cheantar Gaeltachta. Beidh riachtanais na Gaelscolaíochta tugtha san áireamh agus an Comhlacht Poiblí ag ullmhú plean áitiúil nó ag ceadú forbairtí scéim tithíochta nua.

Feidhmiú na Scéime agus an Achta, 2003

12.1 Tá freagracht reachtúil ar an gComhlacht Poiblí maidir le feidhmiú Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003.

12.2 Cuirfear an fhoireann ar an eolas faoin Scéim agus faoi na dualgais a leagann sé ar an gComhlacht Poiblí. Beidh an Scéim ar fáil go poiblí ar shuíomh idirlín an Chomhlachta Poiblí agus beidh leagan crua ar fáil freisin. Cuirfidh an Comhlacht Poiblí in iúl don phobal ar bhonn forleathan go bhfuil an scéim aontaithe leis an Aire Gnóthaí Pobail, Tuaithe agus Gaeltachta agus tabharfaidh siad cuireadh don phobal leas a bhaint aisti.

Focal Scoir

Ní féidir le Comhdháil Náisiúnta na Gaeilge dóthain béime a chur ar an riachtanas go gcuirfidh an Comhlacht Poiblí seirbhís ar fáil don phobal le dea-thoil. Tá sé fíor thábhachtach go gcuirfí an pobal ar an eolas go rialta faoi na seirbhísí céanna. Is léir dúinn ó na scéimeanna atá foilsithe go dtí seo nach bhfuil mórán iarrachta á dhéanamh chun an pobal a choinneáil ar an eolas faoi na seirbhísí atá ar fáil i nGaeilge. Ní amhlaidh an cás do sheirbhísí nua atá a chur ar fáil i mBéarla. Cén mhaith scéim a bheith ann i ngan fhios.